



IMAK-ip siulittaasuata Ilinniartitsisut ulluannut atatillugu oqalugiaataa.

5. oktober Ilinniartitsisut ulluanni pilluaritsi!

Ilinniartitsisut sulli-
vimmi atugaat anin-
gaasaliiffigineruneq
arlutillu Pitsaanerul-
luinnartariaqarput!

Kikkulluunniit
suliffillit sullivim-
minni atukkatik pit-
saanerunissaat
kissaatigisarpaat.
Meeqqat atuarfiini
ilinniartitsisut sulli-
vianni atukkat ullu-
mikkornit pitsaane-
rujussuusariaqartut
uanga isumaqar-
punga.

IMAK-imit upernaa-
mit aasap tungaa-
nut sinerissami ilaa-
sortaqarfigut amer-
lasuut tikippagut.
Angalanerput sulli-
vinni avatangiisit
pitsaanerulertari-
aqarneranik arlali-
sigut takussutis-
siivoq.

Sumiiffinni tamani
ilinniartitsisut ilaa-
sortatta qulaa-
ninngaanniit aqutsi-
nerujussuaq ilua-

rinagu oqari-
artuutigaat. Uku as-
sersuutissaqqipput;
Kommunini qinikkat
sulisitsisullu

meeqqat atuarfia-
nut tunngasunik aa-
lajangersaanerminn
i anguniagassa-
lersuigaangamilluun
niit sullissisut atu-
isullu tusarni-

aqqaarnej ajor-
paat. Saniatigullu
ilinniartitsisut piler-
saarutaareersumik
atuartitsivissaannik
nikisitseriataart-
arneq ilinniartitsis-
unut nukippassuar-
nik atuisitsilersar-
poq. Tamanna
peqqinnanngilaq,
ilinniartitsisummi
atuartitsinermut pi-
areersaatigeriikkani
aallukkunigit atu-
artut ilikkarsarnerat
ataavarnerusumik
ingerlanneqarsin-
naammat.

Taamaattumik
pisortat ilinniarti-
tsisullu isu-
maqatigiillutik



Elna Thomsen Heilmann. Assi: IMAK.

suleraasissaminnik tunaartalersoqatigiitta-
riaqarput, imaassanngilarmi sulisitsisut kisi-
mik qulaanit suna tamaat aalajangeriarlugu
ilinniartitsisunut siunnerfini atuuttus-
sanngortissagaat.

Ilinniartitsisut atugarissaarusupput

Sulisitsisut qinikkallu ilinniartitsisut atorfim-
mit atorfimmuut nuttarpallaartut sulinngiku-
lavallaartullu qaqqaaqqalaarutigisarpaat.
Eqqartortarnerpaammi iliuuseqarfigalugulu
ilinniartitsisut sullivimmi atugaat qanoq in-
nersut? Sunaana peqqutigalugu ilinniartitsi-
sut allamut nuuttariaqalersartut imaluunniit
sunaana peqqutigalugu ilinniartitsisut
sulinngittariaqartartut? Ilaasortatta ar-
laqartut oqariartuutigisarpaat sullivimmi
atukkat peqqutigalugit aammalu sulisitsis-
unit tapersersorneqanngitsutut misiginerit
peqqutigalugit allamik ujartuinerit pi-
lersartut. Taamaattumik kommunit tallimaa-
sut borgmesterii aammalumi kommuninut
qinikkat kajumissaarpakka atuarfeqarfiit

anigaasalersorneqartarne-
rat ullutsinnut tulluurtu-
nersoq nalilersuiffi-
geqqullugu, sullissisut atu-
isullu peqataatillugit. Uanga
isumaqarpunga atuarfeqar-
finnut ullutsinni anigaasa-
liisarneq naammaginangit-
soq. Ilinniartitsisut ulluin-
narni sullivii, tassa atuarfiit
amerlaqisut nutaann-
gitsuupput, silaannaluttut.
Ilinniartitsisuuneq ornigi-
narnerussappat taakkua
aamma pitsanngorsartari-
aqavipput. Allaammi init
atuartitsiviit arlallit ator-
neqarsinnaanatik oqoqar-
put, tamannaaju-
usaarnaqaaq atugarissaar-
nerullu akerlerluinnaraa!

Tujormisut

Sullivimmi atukkat pillugit
pitsanngorsaanissami pinn-
gitsoorani sumiiffinni su-
leqatigiit tamarmik
peqataatinneqarlutik oqar-
tussaaqataatinneqarlutillu
tusarniarneqartartussaap-
put. Sulisut sullivimmi atuk-
kat sulissutigineqarniarneri-
ni peqataatinneqannginne-
rissa kingunerisaanik ilaasor-
tagut tujormileraluttuinnar-
put. Sullivinnimi avatan-
giisaat pitsaannegeqaat. Sa-
niatigullu najukkani qinikkat
sulisitsisulluunniit qulaaniit
aqutsinerujussuisa kingune-
risaanik ilinniartitsisut an-

nertuallaarujussuurtumik
assoroortinneqarpallaaler-
put. Qinikkat ilaasortagut
ornillugit tusarniarlugit
pisariaqartitaannik aper-
sortartuugunikkit timitaliil-
lutillu suna tamarmi im-
maqa pitsaanerussagaluar-
poq.

Misissuigitsi

IMAK-imi siulittaasutut ilaa-
sortagut kaammattorpakka
namminneq sulinerminni
najoqqutatik, inatsit isu-
maqatigiissutillu misis-
sutaarsimasariaqaraat
taamaalillutik tunngavis-
saqartumik sullivimmi ava-
tangiisitigut atukkat pitsaa-
nerulernissaannut kivit-
seqataasinnaaniassammata.
Tamakkumi isumaqatigiis-
sutaasut malinneqartussaa-
pput. Tamakkualumi pillugit
najoqqutassanik peqareer-
pugut, assersuutigalugit
meeqqat atuarfiat pillugu
inatsit aamma sullivimmi
avatangiisit pillugit inatsit.
Ilinniartitsisut tamakkua
ilaatigut misissorsigit. Sulli-
vissinnimi avatangiisit taak-
kuninnga ilaatigut malin-
nittussaapput.

Atorfik pissanganarnerpaaq

Ilinniartitsisup ulluinnarni
sulinermini nasarpassuit,
tassa akisussaaffippassuit
paarisarpai. Ilinniartitsisut

nersualaagassarujussuup-
put. Isumaqarpunga nuna-
tsinni atorfimmi unammil-
lernarnerpaami pissanga-
narnerpaamilu atorfeqartut,
pissutigalugu ullut ta-
marmik suliffiit assigiinngil-
luinnartarmata. Suliat suli-
assallu allanngorartuarmata
atuartullu takusinnaallugit
ilikkarsarnerat atuagarsor-
nikkullu siuariartornerat
ilinniartitsisutut nuanner-
luinnartarmata. Ilinniartitsi-
sut atuartuutitik pitsaaner-
paamik aqutissiuukkaat
ilisimaarilluinnarpara. Ilinni-
artitsisut ulluinnarni suliner-
minni piumaffigi-
neqartorujussuullutik sulip-
put, taakkulu naammassini-
arlugit pitsaanerpaamik su-
lisarput. Nunatsinni inu-
usuttut aatsaat taama
amerlatigisut ilinniagaqarlutik
aallartittalerlutillu naam-
massisalerput taakku
eqqarsaatigalugit isumaqar-
punga ilinniartitsisut nersu-
alaagassaallutillu aqutissi-
ueqataasut.

Ataqqinartut ilinniartitsisut
Naalagaaffiit Peqatigiit ilin-
niartitsisunut ullorititaanni
tamassi pilluaritsi! Qujanaq
meerartagut pillugit suliar-
assi sullivimmili atukkassi
pitsaanerulluinnartariaqar-
put.

Tale af IMAK's forkvinde til Lærernes Dag.

Tillykke med Lærernes dag den 5. oktober

Der bør tilføres flere midler til forbedring af lærernes arbejdsvilkår!

Alle lønmodtagere har et ønske om de bedste arbejdsmiljøer og vilkår på deres arbejdsplads. Jeg mener, at folkeskolelærernes arbejdsvilkår i dag kan forbedres betydeligt.

Fra foråret til sommeren besøgte vi fra IMAK mange af de steder, hvor vi har medlemmer. Vores rundrejse viste i flere tilfælde, at arbejdsvilkårene og miljøer bør forbedres.

Alle de steder, som vi besøgte, udtrykte vores medlemmer utilfredshed med den meget udtalte topstyring. Her er nogle eksempler: Når de folkevalgte og arbejdsgivere i kommunerne træffer afgørelser vedrørende folkeskolen eller udarbejder målsætninger, foretager de ikke høring hos medarbejderne og brugerne. Desuden må lærerne bruge mange resurser, når der bliver ændret på allerede indgåede aftaler om undervisningstiden. Dette er ikke sundt, fordi elevernes læring foregår mere kontinuerligt, såfremt læreren kan koncentrere

sig om den undervisning, som læreren allerede har planlagt. Derfor må ledere og lærere enes om at udstikke retningslinjer for, hvordan arbejdet skal udføres, det skal nemlig ikke være sådan, at arbejdsgiveren skal træffe beslutninger om alt, og dernæst gøre sine målsætninger gældende for lærerne.

Lærerne ønsker gode vilkår

Arbejdsgivere og folkevalgte taler ofte om lærere, der flytter for meget rundt eller har for meget fravær. Men mon de også taler om og handler på de vilkår, som lærerne arbejder under? Hvad er årsagen til, at lærerne ser sig nødsaget til at flytte, hvad er årsagen til, at lærerne har fravær? Mange af vores medlemmer udtaler, at lærerne ofte begynder at søge andre muligheder på grund af arbejdsmiljø og følelsen af manglende opbakning fra arbejdsgiverne. Jeg opfordrer derfor de fem kommuners borgmestre og andre folkevalgte til i samarbejde med ledere og brugere nøje at vurdere om bevillingerne til skolerne er tids-

svarende. Jeg mener, at bevillingerne til skolevæsenet i dag er utilstrækkelige. En stor del af lærernes daglige arbejdspladser, nemlig skolerne, er af ældre dato. Såfremt lærergerningen skal være mere tiltrækkende, må skolerne helt sikkert også forbedres. Det er oven i købet sådan, at flere skolebygninger ikke kan benyttes på grund af skimmelsvamp. Dette er meget beklageligt og er det stik modsatte af velfærd!



Elna Thomsen Heilmann. Foto: IMAK.



Føler sig utilpas

I forbindelse med påtænkte forbedringer af arbejdsvilkårene og miljø, skal alle lokale medarbejdere høres og inddrages, så de har reel medindflydelse. På grund af den manglende medinddragelse i bestræbelserne på at forbedre arbejdsvilkårene for medarbejderne, føler vores medlemmer sig mere og mere utilpas. Arbejdsmiljøet er nemlig alt for ringe. Ud over det, medfører de lokale folkevalgte eller arbejdsgiverne alt for store topstyring, at lærerne udsættes for et alt for stort pres. Alt vil måske være bedre, hvis de folkevalgte tog sig tid til at mødes med vores medlemmer for at høre dem og finde ud af deres behov.

Undersøg forholdene

Som forkvinde for IMAK vil jeg gerne opfordre medlem-

merne til selv at undersøge retningslinjerne for arbejdet, love og overenskomster, således at de på et reelt grundlag kan være med til at løfte opgaven med at forbedre vilkårene og arbejdsmiljøet på deres arbejdsplads. De gældende aftaler og overenskomster skal nemlig følges. Vi har allerede retningslinjer vedrørende de nævnte områder, for eksempel folkeskoleloven og arbejdsmiljøloven. Kære lærere, jeg beder jer om at kigge nærmere på de nævnte regler. Arbejdsmiljøområdet skal bl.a. følge disse bestemmelser.

Det mest spændende job

Læreren har i sit daglige arbejde mange kasketter, dvs. at læreren har mange ansvarsområder. Lærerne fortjener i høj grad at blive anerkendt. Jeg mener, at lærerne udfører Grønlands mest udfordrende og mest spæn-

dende arbejde, fordi alle arbejdsdage er forskellige. Arbejdet og opgaverne ændrer sig hele tiden, og som lærer er det altid en stor glæde at kunne se elevernes læring og boglige fremgang. Jeg er fuldt ud klar over, at lærerne baner vejen for deres elever på allerbedste vis. Der bliver stillet mange, store krav til lærerne i deres daglige arbejde, og de udfører det bedste arbejde for at leve op til disse krav. Aldrig før har så mange unge i Grønland påbegyndt og afsluttet en uddannelse, og her mener jeg, at lærerne fortjener en stor anerkendelse for at være med til at bane vejen for dem.

Ærede lærere, tillykke med De forenede Nationers 'Lærernes Dag'! Tak for Jeres store indsats for vores børn, Jeres arbejdsvilkår bør helt afgjort forbedres.

Ilinniartitsisut ulluannut atatillugu meeqqat ilinniartitsisutik pillugit siorna allagaat saqqummersippagut. Taakkua sinerissami atuarfinnit nassiussaapput.

Meeqqat 8-10 klassini atuartut allagaraat. Allakkani ilinniartitsisuunissi pingaaruteqassusaa ilaatigut atuarsinnaavarsi. Qujanaq ilinniartitsisuugavit.

I forbindelse med Lærernes Dag udgiver vil nogle tekster, skrevet sidste år af børn om deres lærere. Teksterne er fremsendt fra forskellige skoler langs kysten. Børnene går i 8. - 10. klasse. I teksterne kan I bl.a. læse om vigtigheden af Jeres arbejde som lærere.



Ilinniartitsisoq uannut annertuumik
sunniuteqarnikuuvooq, atuarninnilu siuariartorninnut
sunniutilerujuunikuulluni.

Ilinniartitsup inuppalaarnera atuatigitiinnut
nuannaalersitsuaannarpoq.

Ilinniartitsisup pikkoriffigaa atuatoq nalulertat
ikiorlugu. Uannut tunniussai nuannersorpasuppuput

Atuartitaminut atuarnerp tungaatigut tapersersuisoq
piffissarlugu eqqorlugu takkuttuaannartoq, piffissaq eqqorlugu
takkutiserusuttartoq.

Ilinniartitsisoq atuartitaminut nuannersunik ilikagassanillu
tunioraasarpooq, ilikkartitserusulluartaamilu
ilikkartitsilluartaarpoq.

Ilinniartitsisutisalaavoq pissutigalugu atuartumut
ajunnginnerpaamik pinnittarami.

ILINNIARTITSISUT ULLUAT 2023 – ATUARTUT ALLAGAAT

Ilinniartitsisoq pitsaasoq

Ilinniartitsisoq pitsaasoq tassaavoq
inuunermi ilisimasassanik
ilitersuisoq. Inuunermi
ilinniarnissamut
ingerlariaqqinnissamut nukissanik
paasissutissanillu tunioraasartoq,
siunnersuuterpassuarnillu
tunioraasartoq.
Ilinniartitsisoq aamma
tatiginartuusarpoq
ikiuutaasinnaasoq,
atuartitsinermilu
toqqissisimanartumik
pissuseqartoq.

Ilinniartitsisoq
nuannarisara
tuluttoortitsisuuvoq.
Tamatiiguuk klassemut
iseraagami
qungujulasuaannarami.

Ilinniartitsisoq
nuannarisara
tuluttoortitsisuuvoq.
Tamatiiguuk klassemut
iseraagami
qungujulasuaannarami.

Ilinniartitsisuuernini
misigittagai nuannersut,
piaarilaartarnera,
illartitserusuttuunera,
qiimmassaajuannarneralu.

Ilinniartitsisoq qimasuuvoq
nuannaartoq.
Atuartitsiffissamut piffissaq
eqqorlugu takkuttarpoq,
ilinniartitsinissaminut
piareersaateqartuaannar-
poq.

Atuafik isigiuminartuuvoq,
kusanartoq, qalipakkat,
takussutissat nivingasut,
qalipaatinik ulikkaartoq
soorlu
nuannaalersitsinnaasut
atuarnermi inissaqarlutut.

Ilinniartitsisoq
ilikkartitserusuttoq
qiimmassaajuartoq,
sutigut tamatigut
ikiuukkusuttoq.

Ilinniartitsisoq pitsaasoq atuartunut
angusatissaartitsierusuttuusarpoq,
pimoorussisartuuvoq, atuarnermullu
ilikkagaqarluartoqarnissaa
anguniartarlugu.

ILINNIARTITSISUT ULLUAT 2023 – ATUARTUT ALLAGAAT:

Ilinniartitsisoq
pikkorissuuvoq
suliaminullu
soqutiginnittuullu
ni, suleriaasaa
torrattuuvog.

Uannut
isumalerujussuuv
oq nalusakka
ilikkartittarmagit.

Ilinniartitsisoq
nuannersoq,
qiimasoq
tatiginartorlu.

Uannut
isumalerujussuuv
voq pissutigalugu
nalusakka
ilikkartittarmagit.

Ilinniartitsisut
nuannaaraangata
qungujulagaangata
nuannaagataasar-
punga.

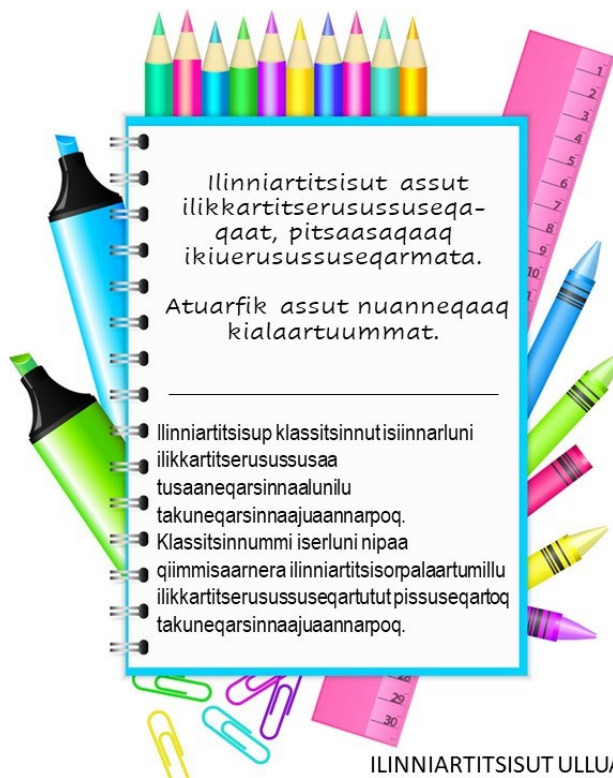
Atualeramali
ilinniartitsisoraak-
ka ilinniartitsisut
nukittuut,
pikkorissut
ilikkartitserusut-
tullu.

Ilinniartitsisup
atuartittakkaminut
asannittuunera,
paasinillaqqillunilu
oqaloqatiguminnartu-
nera.

Ilinniartitsisoq
assassullaqqissoq
kalaalerpaluttunik
suliaqallaqqissoq,
nunallu pissarititaanik
atuillaqqissoq.

Ilinniartitsisut
qungujulasut
tikilluaqqusisut
atuariatulermermi
eqqaajuakkat qanoq
atuarfipput isissallugu
nuannertigisoq.

Ilinniartitsisoq
ilinniartitaminut
ilikkartitserusuttoq
paasitseeerusuttoq.
Asannittoq tatiginartorlu.
Oqaloqatiguminnartorlu.



Ilinniartitsisut assut
ilikkartitserusussuseqa-
qaat, pitsaasaqaaq
ikiuerusussuseqarmata.

Atuarkfik assut nuanneqaaq
kialaartuummat.

Ilinniartitsisup klassitsinnut isiinnarluni
ilikkartitserusussusaa
tusaaneqarsinnaalunilu
takuneqarsinnaajuannarpoq.
Klassitsinnummi iserluni nipaa
qiimmisaarnera ilinniartitsisorpalaartumillu
ilikkartitserusussuseqartutut pissuseqartoq
takuneqarsinnaajuannarpoq.

Ilinniartitsisutsialak
Ilinniartitsisuuvoq
nuannersoq, qiimasoq
tatiginartorlu.

Atuartitsinerup ingerlanerani
qiimmisaartuuvoq nuannaartuulluni,
atuartitaminut inussiarnersumik
kiinnertarpoq, atuarfimmi
nuannaartuunissarput aammalu
qaffasissumik angusaqarnissarput
angorusuttuannarpai.

Ilinniartitsisup Kalaallisut
atuartitsinerani assut
pissarsianik
ulikkaarfikkuuvugut,
taamatullu misilitsinnerup
nalaani
angusaqarfikkuuarnikuul-
lutigu.

Ilinniartitsisutsialaavoq
pissutigalugu atuartunut
ajunginnerpaamik
pinnittarami.
Atuartitsineramilu nalaani
pimoorussilluni
ilikkartitserusuttarami,
aamma atuartunut
nuannaartitserusuttarami.

ILINNIARTITSISUT ULLUAT 2023 – ATUARTUT ALLAGAAT

Timelæreri: Timelæreri nunatsinni suli atorfissaqarluarpugut

Ukiuni 40-ni timelæreri usoq aasaanerani atuangiffeqarnermi sulinngiffeqarnini tallisoortittarpaa. - Inuiaqatigiinnut sullisseqataaneq peqqissutsinnut pitsaasumik sunniuteqarpoq, taanna oqarpoq.



Kristianne Jeremiassen. Assi: Nammineq pigisaq.

Nunaqarfik Niaqornaarsuk, nunatsinni nunaqarfinnut inuttunersanut ilaavoq. Tamaani 220-t missaanni amerlatigisut najugaqarput. Taakkunannga 30-t sinneqalaartut meeqqat atuarfianni nunaqarfimmi atuartuupput. Taakkua tamarmik Kristianne Jeremiassenimik ilisarissimanninnerat qularnanngilaq. Kristianne Jeremiassen, Niaqornaarsumi Kristian Lundbladip Atuarfiani timelæreriuvoq.

Arnap ukioq manna 61-iliisussap, nunaqarfimminni meeqqat atuartinerat ukiuni qulikkaani sisamani ulluinnarsiutigaa.

- 1983-mi fast vikaritut sulileqqaarpunga kinguninngualu timelærerinngorlunga. Kangaatsiami timelæreriut 1985-imi pikkorissarpunga dimplomitaarfigisannik, Kristianne Jeremiassen oqarpoq.

Taassuma atuartita-reqqaakkami ernutaat ilaatigut maanna atuartitarisarlugit unnersiutigaa. Kristianne Jeremiassen alloriarfinni nukarlerni akullernilu atuartunut atuartitsisarpoq. Taassuma fysikki, matematikki tuluillu oqaasii kisissa pinnagit atuartitsisarlu oqaluttuaraa.

Arnamut inuunermi si-visunerpaartaani meeqqanik atuartitsisumut suliffik suliartorfigissallugu qila-naarnartuaannarpoq.

- Timelæreriunera uannut ima isumaqartigivoq aasaanerani atuangiffeqarnerit nallai tallisoortutut misinnartarput. Naak sulinngiffeqarluni qasuersaarfik nuanneraluaqisoq qamani ilunni ukiumut atuartitsiviulersussamut piler-saarusiulereertarpunga. Atuartitsiviusoq nutaaq anguniagassat nutaat. Aggustimi atualernissaq erinigisarpara, Kristianne Jeremiassen oqarpoq.

“Atorfissaqarluarpugut”

Kalaallit Nunaanni ilinniarsimasunik ilinniartitsisussaaleqisoqarpoq. Oqaluttuarisaaneq kingumut qiviaraanni tamanna taamaattuaannarpoq – ajoraluaqisumik.

Kalaallit Nunaanni atuarfeqarfinni ilinniartitsisut sulisuni 1027-usuni, 170-t timelæreriupput. Kisitsisit taakkua ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfiup ukioq atuarfiusoq 2022-2023 pillugu saqqummersitaani allaqqapput. Tassa imaappoq ilinniartitsisut sulisut 16.55 procentii timelæreriupput.

- Timelæreri nunatsinni suli atorfissaqarluarpugut. Qujanartarpoq ilinniartitsisut ilinniarsimasut, atuarfiullu pisortai naligiimmik suleqatiminnut isiginnittarmata, timelæreriulluni tamanna toqqissimanartuuvoq, Kristianne Jeremiassen oqarpoq.

Allanngornerujussuaq – naleqqussallaqqissuserlu

Kristianne Jeremiassenip atuarfimmu suli 20-liineqarani suliartoqqaarami sullivimmi avatangiisai im-maqa maannakkut inuusunnerusunit takorlooruminaapput. Assersuutigalu ipad, qarasaasiarlu maannatut takussaangillat, nunalli assigi, pinngortitalerineq pil-lugu atuartitsiner mi ator-neqartartut, titartaatillu takisuut, matematikkimik atuartitsiner mi ator-neqartartut allaffissuarlu taamani takussaapput. Taakkua tamarmik timelærerip ineri-artorfigai.

- Ilinniartitsisut ilinniarsimasut ilitersuussisutut illutik ammasumik saaffikkuminnartuuneri peqqutigalugit annertuumik tassuuna ineri-artornikuuvunga. Misi-gisimavunga katataavallaarnanga soorunami aamma ilaatigut unammillernartoqartaraluartoq. Naleqqussarsinnaaneq pingaartuuvoq, Kristianne Jeremiassen oqarpoq nangi-pporlu:

- Alla qarasaasiaq atorlugu ilinniarsiorfimmu iserluta atuartitsiner mi ukiuni kinguilliunerusuni pilersaarusi-orsinnaalernikuuvugut, aam-

ma misilitsinnerni atuar-tunut nalilersueriaatsit allanngoqaat.

Kristiane Jeremiassenip suliffimmini taamaallaat nuannaarutigisaminik ineriartunngilaq. Suliffimminut nuannarinninnini peqqissutsiminut atassuteqartutut nalilertarpaa.

- Suleqataaneq uanga peqqissutsinnut pitsaasutut isigisarpara. Imminut pilersorsinnaallunga, taamaattumik timelæreritut sulinera peqqinnartutut isigivara.

“Atuakkat atorfigisartut atassuteqartutut isigivara.”

Timelærerineq atuarfimmilik kagassanik atuartitsinerinnaanngitsutut taassuma isigaa. Atuartunummi atuarfimmii neq atuarfimmii neeriinnaanngitsoq paasitik-kusuttarpaa. Meeqqat akisussaaqataanermik, peqateqarnermik pissuserissaarnermillu ilinniartittarpai.

- Meeqqammi taakkua nunnatta siunissami pisariaqartippai, oqarpoq.

Atuarfinni init atuartitsiviit ullutsinni internetsimut ataveqarnissamik pisariaqartitsilluinnarput. Meeqqammi ilinniartitsisullu ipad anner-

tuumik atugarilernikuuaat. Meeqqallumi taakkuninnga atuinermut pikkorittut Kristianne naqissusiivoq kisianni:

- Uanga nammineq takunnissinnaanera malillugu oqarsinnaavunga atuakkanik iparaavissinnaanngilagut, atuakkat tigussaasut ingiaqataaginnavissapput sualummi ukua atuartut nukarliit akulliillu eqqarsaati-galugit, Kristianne Jeremiassen oqarpoq.

Pilluaqqusisoq

Naalagaaffiit Peqatigiit ilinniartitsisunut oktobarip tallimaat ullorititaraat. Kristianne Jeremiassenip ulloq taanna pingaartitaanut ilaavoq.

- Atuarfeqarfinni sulisut tamatta pinngitsoorneqarsinnaanngilagut, ullormi ilinniartitsisut ulluanni ataasiusutut ulloq taana atorisigu, nuannaarluta peqqilluta, sullitannguagut qiteralugit, timelærer mi silittagartooq naggasiivoq.



Timelærere: Der er stadig brug for os timelærere i Grønland

Sommerferieperioden forekommer altid meget lang for en timelærer gennem 40 år. – At udfylde en plads i samfundet gavner helbredet, udtaler hun.

Bygden Niaqornaarsuk er en af de største bygder i Grønland. Her bor omkring 220 mennesker. Ud af dem er mere end 30 skolebørn. Og der er ingen tvivl om, at Kristianne Jeremiassen kender alle børnene. Kristianne Jeremiassen er timelærer på Kristian Lundbladip Atuarfia i Niaqornaarsuk.

Den snart 61-årige kvinde har gennem 4 årtier haft sin daglige gang på bygdens skole.

- Jeg blev ansat som fast vikar i 1983 og blev timelærer kort efter. Jeg var med til et timelærerkursus i Kangaatsiaq i 1985, hvorfra jeg fik et diplom, fortæller Kristianne Jeremiassen.

Hun fortæller med stolthed i stemmen, at hun i dag underviser nogle af sine første elevers børnebørn. Kristianne Jeremiassen underviser elever i yngste- og mellemtrinnet. Hun fortæller, at hun underviser i alle fag bortset fra fysik, matematik og engelsk.

Kristianne, der har arbejdet med undervisning i størstedelen af sit liv, glæder sig altid til at møde på arbejde på skolen.

- Arbejdet som timelærer har så stor en betydning for mig, at jeg føler at sommerferierne ofte bliver alt for lange. Selv om det er dejligt at kunne slappe af i sommerferien, begynder jeg altid at planlægge næste skoleår. Et nyt skoleår med nye mål. Jeg glæder mig altid til skolestart i august, fortæller Kristianne Jeremiassen.

“Der er brug for os”

Der er mangel på uddannede læ-

rere i Grønland. Rent historisk har dette desværre altid været tilfældet.

Af de 1027 undervisere, der arbejder i den grønlandske folkeskole, er de 170 timelærere. Disse tal kan ses af Uddannelsesstyrelsens årsopgørelse for skoleåret 2022-2023. Det vil sige, at 16,55 % af samtlige undervisere er ansat som timelærere.

- Der er stadig behov for os timelærere i Grønland. Jeg er meget glad for, at de uddannede lærere og skolernes ledelse anser os som ligeværdige partnere, det giver en tryghed, når man er timelærer, udtaler Kristianne Jeremiassen.

Store forandringer – og tilpasningsevne

De yngre lærere i dag, kan måske have svært ved at forestille de arbejdsvilkår Kristianne Jeremiassen havde, da hun som knap 20-årige startede med at undervise. For eksempel var iPads og computere et næsten ukendt fænomen dengang, men man brugte landkort og atlas i naturfagsundervisningen, i matematik brugte man lange linealer og tavlen overalt. I disse omgivelser udviklede Kristianne sig som timelærer.

- Jeg har udviklet mig meget på disse områder takket være, at de uddannede lærere hellere end gerne ville vejlede og altid er imødekommende. Jeg føler, at jeg har kunnet følge rimelig godt med, selv om der også kan være udfordringer ind imellem. Det er

vigtigt at tilpasse sig tiden, siger Kristianne Jeremiassen og fortsætter:

- Igennem de senere år, er vi oven i købet også blevet i stand til at kunne planlægge undervisningen ved at logge os ind på Iliniusiorfiks hjemmeside, der er også sket store ændringer i forhold til bedømmelsen af elevernes prøver.

Kristianne Jeremiassen har ikke kun oplevet positiv udvikling i forhold til selve arbejde. Hun mener, at hendes glæde ved arbejdet har stor indflydelse på hendes helbred.

- Jeg anser, det at yde en indsats som yderst gavnligt for helbredet. At kunne forsørge sig selv. Derfor anser jeg mit arbejde som timelærer som gavnligt for mit helbred.

“Der vil altid være behov for børn”

Kristianne mener, at skolegang ikke kun drejer sig om at tilegne sig faglig viden. Hun vil gerne have, at børnene forstår, at skolen er andet end bare at ‘gå i skole’. Børnene lærer også at tage medansvar, at deltage i et socialt liv og omgangsformer.

- Vores land har behov for disse børn i fremtiden, siger Kristianne Jeremiassen.

Adgang til internet fra alle undervisningslokaler er nødvendigt i dag. Børn og lærere benytter nemlig iPads i stor udstrækning i dag. Kristianne understreger også, at børnene er meget dygtige til at bruge iPads, men:

- Ud fra det jeg kan se, kan jeg sige, at vi ikke kan droppe bøgerne, de fysiske bøger skal bruges i samme udstrækning, særligt i yngste -og mellemtrinnet, udtaler Kristianne Jeremiasen.

En lykønskning

FN har fastsat den 5. okto-

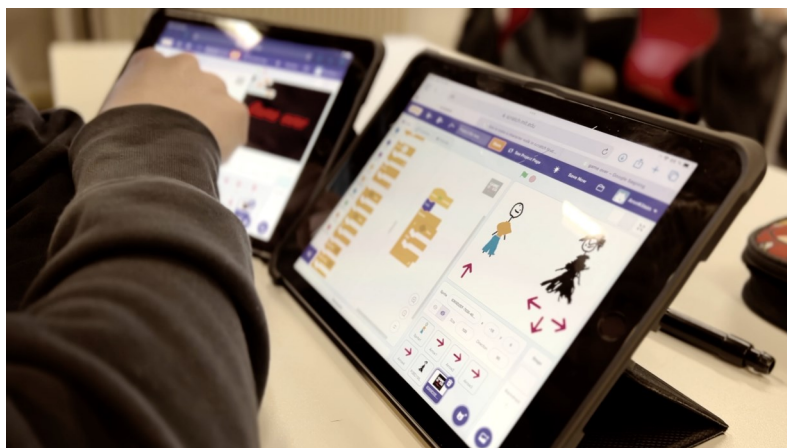
ber som undervisernes dag. For Kristianne Jeremiasen er dagen en af de vigtige dage.

- Alle vi, der arbejder i skolen, kan ikke undværes, så lad os markere undervisernes dag i fællesskab, med glæde, med et godt helbred og med fokus på de børn, vi arbejder for, bemærker den erfarne timelærer til slut.



Tusassi Kivitsisa suleqatigalugu Coding Classimut ilinniartitsissutiniq nutaanik saqqummersitsivoq

Coding Classi atuartitsissutaavoq, atuartut nutaaliortutik kodelerinermik ilinniartinnissaannut tunngassuteqartoq.



Ukiuni arlalinni Tusassip nuna tamakkerlugu atu- arfinni arlalinni Coding Classimik atuartitsineq iluatsitsisumik ingerlas- simavaa, taamaalillutik atuartut 7.-8 klassine- ersut kodelerillutik spilli- nik ineriartortitsinissa-

mut periarfissin- neqarsimapput. Ukioq manna Tusassip ilinniar- titsinerit 100-ssaat nal- liuttorsiutigaa. Tusassip kommunillu arlallit akornanni suleqatigiin- nerup annertusarneqar- neranut atatillugu,

maanna nuna tamakkerlugu atu- arfinni Coding Classimik atuartit- sinerup ingerlateqqinnissaa atuutilivinnissaa sulissutigi- neqarpoq. Tusassi Kivitsisa su- leqatigalugu videoliani ilinniarti- tsissutiniq nutaanik saqqummer- sitsivoq. Videoliat nutaat maanna Kivitsisa Akademimi, atu- arfinni nittartakkatigut suliaqarfimmi pis- sarsiarineqarsinnaalerput. Ilinnia- rtsissutit, atu- arfinnut immikkut atortussiat, Coding Classimik ilin- niartitsisunut piareersaatitut piginnaasanillu pilersitsinissamut atorneqassapput, ulluinnarnilu atuartitsinermi toqqaannartumik atorneqarsinnaassallutik.

Coding Classi atuariup suliffeqarfiullu akornanni suleqatigiissutaavoq, taamaattumillu Kivitsisamik suleqateqarneq ineriartorfiuvoq pissusissamisoortoq. Kivitsisami programminik aqutsisoq, Rune Nydam Bundgaard, oqarpoq:

"Tusassip Coding Classi iluaqutigalugu atuarfinni kode-lerinermik ineriartortitsineq nukittorsarpaa." Tamanna pingaaruteqarpoq pissanganarlunilu. Suleqatigiinneq pitsaasoq iluaqutigalugu, Tusassip suliniutaa anertooq, ilinniartitsissutillu pissanganartut ilinniartitsisunut atuartunullu suli amerlanerusunut, Kivitsisa Akademiikkut anngunnissaat peri-

arfissaalerpoq. Tamatuma malinnaaviginissaa qilanaarraarput"

Videoliat ilinniartitsissutit nutaat atuarfinni ilinniartitsisunut Coding Classi pillugu tunngaviusumik paasititsissapput, tamatumalu sania-tigut Tusassimi pikkorissaatinut pioreersunut ilassutitut atorineqassallutik. Ilinniartitsissutit ilinniartitsisut artuutitit peqatigalugit nuannersumik ilik-kagaqarnartumillu, nu-taaliorlutik spillinik ineriartortitsinissaannut aqqutis-siuussisussatut ilusiler-sorneqarsimapput.

Nivi Thomassen Olsen, Ilinniartitsinermut siunnersorti

Tusassimilu Coding Classimi ilinniartitsisoq, ima oqarpoq:

"Suleqatigiinneq una ilinniartitsissutillu nutaat iluaqutigalugit, Coding Classi meeqqat atuarfiini ilinniartitsisunut amerlanerusunut apuussinnaalerparput. Tamanna ilinniartitsisunut, atuartuutiminni teknikkikkut piginnaasanik ineriartortitsisusuttunut isumassaarsiutassaaq, kiisalu teknologii nu-taaliornerlu iluaqutigalugit pilersitserusussutsumik nukittorsaassalluni. Neriuutigaarput ilinniartitsissutit tigulluarneqarumaartut, meeqqallu atuarfiini naleqarluartumik isumalluutaalerumaartut."

Tusass lancerer nyt læringsmateriale til Coding Class i samarbejde med Kivitsisa

Coding Class, er et undervisningsforløb som handler om at undervise folkeskolelever i kreativ kodning.

Tusass har i en årrække haft stor succes med at undervise i Coding Class i flere skoler landet over, hvor elever i 7.- 8. klasse har fået muligheden for at lære at udvikle og kode spil og tidligere på året fejrede Tusass sit nummer 100 undervisningsforløb. Som en del af et udvi-

det samarbejde mellem Tusass og flere kommuner, arbejder man nu på at overdrage og forankre Coding Class undervisningen på skoler landet over. Tusass har netop lanceret nyt videomateriale i samarbejde med Kivitsisa. Det nye videomateriale er nu tilgæn-

geligt på Kivitsisa Akademi, som er en online læringsplatform for folkeskoler. Materialet som er særligt rettet mod folkeskolelærere, klæder dem på til at undervise i Coding Class, og giver dem mulighed for at opbygge færdigheder, som de kan anvende direkte i deres

daglige arbejde med eleverne.

Coding Class er et skole- og virksomhedssamarbejde, og derfor har det været en naturlig udvikling at samarbejde med Kivitsisa.

Rune Nydam Bundgaard, programleder i Kivitsisa, udtaler:

”Tusass har med Coding Class sat skub i udviklingen med kodning i skolen. Det er både vigtigt og spændende. Vi har nu gennem et rigtig godt samarbejde skabt mulighed for, at Tusass’ store indsats og spændende

materialer kan nå ud til endnu flere lærere og elever gennem Kivitsisa Akademi. Det glæder vi os meget til at følge”

Det nye videomateriale giver folkeskolelærere en grundlæggende forståelse af Coding Class-konceptet og fungerer samtidig som et supplement til eksisterende kurser, som afholdes af Tusass. Materialet er designet til at hjælpe lærere med at facilitere, kode og udvikle spil sammen med deres elever på en sjov, lærerig og innovativ måde.

Nivi Thomassen Olsen, Læ-

ringskonsulent og Coding Class underviser i Tusass, udtaler:

”Med dette samarbejde og lanceringen af det nye materiale kan vi bringe Coding Class ud til flere folkeskolelærere i hele landet, som ønsker inspiration til at styrke elevernes tekniske skaberkompetencer og skabe nye læringsmuligheder gennem teknologi og kreativitet. Vi håber, at materialet vil blive taget godt imod og blive en værdifuld ressource i folkeskolen”

Ilisimannittutut oqaluttuanik tunniussinissamut kaammattuut: Ilinniagallit, sulisut, politikerit allallu pisortani atorfeqartut Kalaallit Nunaanni piffissami 1960-imiit 1991-imut naartunaveersaatinut tunngatillugu suleriaatsit atorfeqartut pillugit ilisimannittut

Piffissami 1960-imiit 1991-imut naartunaveersaatinut tunngatillugu suleriaaserineqarsimasooq Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfimmi imaluunniit ilinniartitaanermut tunngasutigut, imaluunniit Danmarkimi kalaallinut niviarsiaqqanut

arnanullu naartunaveersaatinut tunngasutigut suleriaaserineqarsimasooq pillugu ilisimasaqarpi? Taama-assappat tusagaqarfigerusuppatsigit.

Kalaallit Nunaanni piffissami 1960-miit 1991 tikillugu

”spiralilersuisimaneq” naartunaveersaatinullu tunngatillugu suleriaatsit atorfeqarsimasut pillugit suliamut attuumassuteqannigitsunit qulaajaanermik aallartitsisoqassasooq Naalakkersuisut danskillu naalakkersuisui isumaqatigiipput.

Taamaattumik qulaajaaneq ilisimatusaqatigiinnit maana ingerlanneqarpoq, ilinnia-galinnillu- ilaatigut nakorsanik peqqinnissaanermik ilinniartitaanermillu sulialinnik, piffissami 1960-imiit 1991-imut naartunaveersaatinut tunngatillugu suleriaatsimik toqqaannartumik/ toqqaannangitsumik ilisimasallit namminneq misigisimasaat pillugit avitseqateqarnissamut peqatiserinnippugut.

Suliamut attuumassuteqannagitsunit makku qulaajaavigneqassapput:

- Naartunaveersaatinut tunngatillugu 1960-imiit 1991 ilanngullugu suleriaatsip oqaluttuassartaa.
- Spiralit naartunaveer-

saatillu allat atorneqalernissaannik kingunilimmik aalajangiinerup ingerlasimanera.

- Suliap Kalaallit Nunaanni kalaallinut niviarsiaqqanut Danmarkimilu efterskoler-tunut ingerlanneqarsimanera.
- Ilisimannittutut oqaluttuat aqputigalugit kalaallit niviarsiaqqat arnallu misigisimasaat.
- Ilinniagallit sulinerminni toqqammavigisaat piffissamilu pineqartumi naatunaveersaasersuisarnermi periusaasumut tunngatillugu misigissaat.

Piffissami tassani inatsisitigut, allaffissornikkut peqqinnissakkullu sullissinermi tunngaviit.

Qulaajaanermut tapertaanisat soqutigukku mailikkut: Qulaajaaneq@nanoq.gl-imut imaluunniit oqarasuaatikkut: + 299 80 11 30 / +45 65 50 76 74 attaveqarfigeqqulluta qinnuigaatsigit.

Paasissutissat tamarmik allanut isertuunneqassapput.

Suliniut Syddansk Universitetimi Innuttaasut Peqqissusiannik Ilisimatusarfik suleqatigalugu Ilisimatusarfimmi Issittumi Atugarissaarneq pillugu Ilisimatusarfimmit aqunneqarpoq. Ilisimatusartoqatigiit qulaajaanermik suliallit, suliassamut nasuiaat tunuliaqutaasorlu uani annertunerusumik paasisaqarfigisinnaavatit: <https://da.uni.gl/forskning/udredning/>

Kald til vidneberetninger: Fagpersoner, personale, politikere og andre offentlige personer med kendskab antikonception i Grønland i perioden 1960 - 1991

Har du kendskab til den daværende praksis for antikonception fra sundhedssektoren eller uddannelsesområdet i Grønland, eller med praksis for antikonception for grønlandske piger og kvinder i Danmark, i perioden 1960-1991? Så vil vi ger-

ne høre fra dig.

Den danske regering og Naalakkersuisut er blevet enige om at iværksætte en uvildig udredning af "spiralsagen" og den øvrige antikonceptionspraksis i Grønland i perioden 1960 til 1991.

Et hold af forskere er derfor nu i gang med udredningen, og vi inviterer fagfolk, herunder læger og sundheds- og uddannelsespersonale, som har haft direkte eller indirekte kendskab til antikonception i perioden 1960-1991, til at dele deres førstehåndsoplevelser.

Den uvildige udredning skal afdække:

- Den historiske kontekst for praksis med antikonception i perioden 1960-1991.
- Beslutningsprocessen, der ledte til initiativet med indførelsen af spiraler og andre antikonceptioner.
- Gennemførelsen i Grønland og for grønlandske piger indskrevet på efterskoler i Danmark.
- Oplevelser fra grønland-

ske piger og kvinder gennem vidneberetninger.

- Rammer for fagpersoners arbejde samt deres oplevelser i forhold til praksis omkring antikonception i perioden.

Det juridiske, administrative og sundhedsfaglige grundlag på daværende tidspunkt.

Hvis du er interesseret i at bidrage til udredningen, beder vi dig kontakte os på Qulaajaaneq@nanoq.gl

imut eller + 299 80 11 30 / +45 65 50 76 74.

Alle oplysninger behandles fortroligt.

Projektet ledes fra [Ilisimatusarfik Center for Arktisk Velfærd](#) i samarbejde med Center for Folkesundhed i Grønland ved Syddansk Universitet. Du kan læse mere om forskerholdet bag udredningen, samt kommissorie og baggrund på <https://da.uni.gl/forskning/udredning/>



Aaqqissuisoqarfik/Redaktion

Elna Heilmann. Akisussaalluni aaqqissuisoq. Ansvarshavende redaktør.

Andreas Wille. Tusagassiortoq. Reporter.

Simon Lennert IMAK-ip allaffeqarfianit. IMAK's sekretariatet.